

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Навчально-наукового інституту педагогіки і психології

ІНСТИТУТ

ПЕДАГОГІКИ І

ПСИХОЛОГІЇ

№1

СЛІДКУ 02123

Навчально-наукового інституту педагогіки і психології

Світлана КОНДРАТЮК

28 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІОКУЛЬТУРНА КОРЕКЦІЯ І РЕАБІЛІТАЦІЯ»**

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Бакалавр»
(назва)

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією ННПП

28 серпня 2024 р.

Голова _____

Юлія БОНДАРЕНКО, доктор педагогічних наук, професор

СУМИ 2024

Розробники:

ШЕВЧЕНКО Таїсія Станіславівна, викладач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

Протокол № 1 від 28 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри
канд. пед. наук, доцент

Анжела ПОЛЯНИЧКО

**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НАРОДНА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА»**

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		3-й	-
		Семестр	
Загальна кількість годин - 96		1-й	-
		Лекції	
		12 год.	-
		Практичні, семінарські	
		12 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		72 год.	-
		Консультації	
- год.	- год.		
Вид контролю: залік			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета навчального курсу «Соціокультурна корекція і реабілітація» є формування у студентів системних знань про теоретичні основи, методи та практичні підходи до соціокультурної корекції та реабілітації різних категорій населення, зокрема дітей, осіб з інвалідністю, ветеранів, людей, що пережили кризові ситуації. Курс має на меті ознайомити з інноваційними технологіями та методами, які застосовуються у світовій практиці, а також з особливостями їх адаптації в українському контексті.

Завдання:

- забезпечення базовими знаннями про соціокультурну корекцію та реабілітацію;
- вивчення історії та сучасного розвитку підходів до соціокультурної реабілітації;
- дослідження правових та етичних аспектів, які регулюють діяльність у сфері соціокультурної корекції та реабілітації;
- ознайомлення з етичними питаннями, що виникають у практиці корекції та реабілітації;
- вивчення світових прикладів застосування ігрових, мистецьких та тілесних практик у реабілітації;
- опанування методів соціокультурної корекції та реабілітації;
- створення індивідуальних та групових програм реабілітації для різних категорій клієнтів з урахуванням їх специфічних потреб.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальний курс «Соціокультурна корекція і реабілітація» покликаний на підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних розробляти та реалізовувати соціокультурні програми для підтримки та реабілітації вразливих категорій населення, таких як діти, особи з інвалідністю, ветерани, люди, що пережили травми або кризові ситуації. Курс націлений на формування у студентів знань про основні методи, технології та підходи до соціокультурної корекції, ознайомлення з міжнародними практиками та адаптацію їх до українського контексту. Він також сприяє розвитку практичних навичок у сфері реабілітаційної роботи та соціальної інтеграції. Такий результат може бути можливий при паралельному вивченні дисциплін: «Соціальна педагогіка», «Соціальна допомога в територіальній громаді», «Культурна і соціальна політика в Україні», «Правове забезпечення соціокультурної діяльності», «Соціокультурна анімація», «Організація і

методика проведення екскурсій та туристсько-рекреаційних заходів» та іншими.

3. Результати навчання за дисципліною

Після вивчення дисципліни «Соціокультурна корекція і реабілітація» студенти отримують **компетенції** щодо набуття професійних знань та практичних навичок з організації івентів різного рівня, а саме:

Знання	ФК-1	Володіння базовими загальними знаннями з соціальних, гуманітарних та економічних наук для розв'язання професійних завдань.
	ФК-4	Володіння спеціальними поглибленими знаннями з основ соціокультурної діяльності, соціокультурного менеджменту і маркетингу, культурно-дозвіллевої діяльності, їх методичного, ресурсного та технологічного забезпечення.
	РН-1	Знання й оперування нормативно-законодавчою базою, яка визначає засади державної культурної і соціальної політики та регламентує діяльність закладів соціокультурної сфери в Україні.
Уміння	ФК-14	Уміння креативно мислити відповідно до викликів сьогодення, генерувати ідеї, упроваджувати нові стратегії соціокультурної діяльності.
	ФК-5	Уміння використовувати технології соціокультурної діяльності у роботі з різними віковими та соціальними категоріями населення, в тому числі з урахуванням гендерного підходу.
	ФК-16	Уміння керувати власною кар'єрою та знаходити відповідні засоби подальшого підвищення кваліфікації у сфері менеджменту соціокультурної діяльності.
Комунікація	РН-6	Вільно спілкуватися (як рідною, так і іноземними мовами) з фахівцями соціокультурної сфери (України та зарубіжжя), представниками державної адміністрації й місцевого самоврядування, громадськими організаціями, ЗМІ, керівниками, підлеглими, клієнтами.

	ЗК-4	Готовність до співпраці з колегами, роботі в команді; здатність виконувати професійні завдання під керівництвом лідера, демонструючи здатність до врахування вимог дисципліни, планування та управління часом
	РН-11	Поширювати інноваційний досвід діяльності закладів соціокультурної сфери в контексті реалізації завдань державної культурної політики, соціального і культурного виховання громадян.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 - 100	студент/-ка демонструє повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; знання основної та додаткової літератури; виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
82 - 89	студент/-ка демонструє достатні знання матеріалу в заданому обсязі, з певною систематичністю виконує практичні завдання, передбачені навчальною програмою; виявляє переважно конструктивний і репродуктивний характер використання набутих знань та умінь.
74 - 81	студент/-ка виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, успішно виконує практичні завдання, засвоїв/-ла основну та додаткову літературу, виявляє здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента/-ки наявні незначні помилки.
64 - 73	студент/-ка виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент/-ка спроможний/-на усунути їх із допомогою викладача/-ки.
60 - 63	виставляється студентів/-ці, відповідь якого/-ї під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

35 - 59	студент/-ка не спроможний/-на до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни. студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни.
1 - 34	студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни на достатньому рівні, але рівень залишкових знань та умінь дозволяє повторне складання підсумкового контролю за результатами самостійної підготовки.

Розподіл балів

Поточний контроль						Разом	ІНДЗ	Сума
РОЗДІЛ №1			РОЗДІЛ №2					100
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.4	Т 2.5	Т 2.6	60	20	
Поточний контроль								
10	10	10	10	10	10	20		
Контроль самостійної роботи								
-	4	4	4	4	4			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Контроль за видами діяльності студентів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, оцінюванням виконання практичних завдань,

самостійної роботи, а також оцінювання ІНДЗ. За результатами суми усіх видів робіт виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS. Засіб діагностики успішності навчання: залік.

**Критерії оцінювання ІНДЗ
з навчального курсу
«Соціокультурна корекція і реабілітація»**

№	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Наявність оформлених належним чином тез конференції чи статті за обраною темою	15 балів
2	Підготовка тез конференції чи статті до публікації	5 балів
Разом		20 балів

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ I. Вступ до соціокультурної корекції та реабілітації.

Тема №1: Основні поняття та терміни соціокультурної корекції і реабілітації. Історія розвитку соціокультурної корекції.

Соціокультурна корекція як це комплекс заходів, спрямованих на корекцію та покращення соціальної поведінки та культурного розвитку індивідів або груп через використання культурних, соціальних і творчих методів. Основна мета соціокультурної корекції. Соціокультурна реабілітація як процес відновлення особистості або групи через використання культурних практик, мистецьких форм та соціальних взаємодій. Основним інструментом реабілітації є культура, через яку особистість або група поступово відновлює свої емоційні, соціальні та культурні ресурси. Соціокультурна корекція та реабілітація мають тісний зв'язок. Історія розвитку соціокультурної корекції. Сучасні тенденції соціокультурної корекції та реабілітації.

РОЗДІЛ I. Вступ до соціокультурної корекції та реабілітації.

Тема №2: Правові аспекти та соціальна політика у сфері соціокультурної реабілітації.

Етичні питання у соціокультурній реабілітації.

Соціокультурна реабілітація як частина соціальної політики багатьох країн світу. Основні нормативно-правові акти, які впливають на організацію

реабілітаційних програм, включають Конституцію України, Закон України "Про соціальні послуги", Закон України "Про основи соціального захисту інвалідів в Україні", Конвенцію ООН про права дитини, Конвенцію про права осіб з інвалідністю. Право на соціокультурну реабілітацію є частиною загального права на охорону здоров'я та соціальний захист. Забезпечення доступу до культурних та освітніх програм. Надання соціальних послуг, спрямованих на адаптацію та реабілітацію. Забезпечення рівних можливостей у суспільстві, незалежно від фізичних або психічних обмежень. Україна, слідуючи міжнародним стандартам, розробляє спеціальні програми для таких груп населення, як: люди з інвалідністю, вимушені переселенці, діти-сироти та діти, які постраждали від війни, люди з психічними або психологічними розладами. Основні етичні засади: повага до гідності особистості, конфіденційність, рівноправність і недискримінація.

РОЗДІЛ І. Вступ до соціокультурної корекції та реабілітації.

Тема №3: Міжнародний досвід соціокультурної корекції і реабілітації.

Адаптація міжнародного досвіду в умовах України.

Підходи до соціокультурної корекції і реабілітації в різних країнах світу. Використання культури, мистецтва та соціальної інтеграції як основних методів підтримки людей, які потребують допомоги. Соціокультурна реабілітація в США. У рамках програм соціокультурної реабілітації використовуються соціальні проекти через культуру - громадські організації активно залучають мистецтво, музеї та бібліотеки для проведення заходів, спрямованих на інтеграцію осіб з інвалідністю та переселенців. Моделі інтеграції через культуру, які широко використовуються у Великій Британії та Скандинавії. Ізраїль має великий досвід у сфері психосоціальної реабілітації через культуру та мистецтво, зокрема у роботі з жертвами військових конфліктів. Адаптація міжнародного досвіду соціокультурної реабілітації до умов України. Основними факторами, що впливають на адаптацію, є: економічні ресурси, культурні відмінності, система соціального захисту., також можуть бути адаптовані для українських умов.

РОЗДІЛ І. Основні методи соціокультурної корекції і реабілітації.

Тема №4: Практичні кейси зі створення корекційних програм.

Соціокультурна реабілітація у кризових умовах.

Створення соціокультурної корекційної програми. Основні етапи включають: оцінка потреб, розробка мети і завдань програми, вибір методів, реалізація програми, оцінка результатів. Успішні кейси, що реалізовані міжнародними та національними організаціями у співпраці з Міністерством освіти та науки України. Культурні екскурсії та творчі воркшопи в рамках корекційних програм. Інтерактивні платформи для соціальних ігор. Соціокультурна реабілітація як ключовий елемент підтримки вразливих груп у кризових умовах. Корекційні програми, що засновані на творчості, культурі та

соціальної взаємодії, можуть значно поліпшити психоемоційний стан людей та допомогти їм інтегруватися у суспільство після пережитих травм.

**Розділ II. Основні методи соціокультурної корекції і реабілітації.
Тема №5: Ігрові технології в соціокультурній реабілітації.
Тілесні практики та спорт як частина соціокультурної корекції.**

Соціокультурна реабілітація як важливий елемент підтримки осіб, які опинилися в складних життєвих обставинах. Ігрові технології для використання в соціокультурній корекції та реабілітації. Рольові ігри. Творчі ігри. Настільні та комп'ютерні ігри. Тілесні практики включають різноманітні фізичні вправи, йогу, танці та інші форми рухової активності. Основні аспекти тілесних практик: розвиток фізичних навичок, емоційна розрядка, соціалізація. Роль спорту у процесі реабілітації.

**Розділ II. Основні методи соціокультурної корекції і реабілітації.
Тема №6: Арт-терапія як засіб соціокультурної корекції.
Емоційна реабілітація через культуру та творчість.**

Арт-терапія як метод, який поєднує творчість з психологічними практиками для досягнення емоційного та соціального благополуччя. Арт-терапія як психологічна практика, яка використовує мистецькі процеси для покращення психічного, емоційного та фізичного здоров'я. Візуальне мистецтво: малювання, живопис, скульптура. Перформативні мистецтва: театр, танець, музика. Літературні мистецтва: поезія, письмові вправи. Використання арт-терапії в роботі з дітьми, системі підтримки дорослих, роботі з літніми людьми. Використання національних форм мистецтва для підтримки культурної ідентичності. Спільні групові проекти для зміцнення культурних зв'язків.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост. роб.	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
РОЗДІЛ I. Вступ до соціокультурної корекції та реабілітації.											
Тема №1: Основні поняття та терміни соціокультурної	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-

корекції і реабілітації. Історія розвитку соціокультурної корекції.												
Тема №2: Правові аспекти та соціальна політика у сфері соціокультурної реабілітації. Етичні питання у соціокультурній реабілітації.	14	2	2	-	-	10						
Тема №3: Міжнародний досвід соціокультурної корекції і реабілітації. Адаптація міжнародного досвіду в умовах України.	14	2	2	-	-	10						
РОЗДІЛ II. Основні методи соціокультурної корекції і реабілітації.												
Тема №4: Практичні кейси зі створення корекційних програм. Соціокультурна реабілітація у кризових умовах.	14	2	2	-	-	10						
Тема №5: Ігрові технології в соціокультурній реабілітації. Тілесні практики та спорт як частина соціокультурної корекції.	14	2	2	-	-	10						
Тема №6: Арт-терапія як засіб соціокультурної	14	2	2	-	-	10						

корекції. Емоційна реабілітація через культуру та творчість.												
Усього годин	84	12	12	-	-	60						
ІНДЗ	12	-	-	-	-	12						
Усього годин	96											

Теми лекційних занять

№ п/п	Тема та зміст лекції з висвітленням основних її питань	Кількість годин
РОЗДІЛ I. Вступ до соціокультурної корекції та реабілітації.		
1	Тема №1: Основні поняття та терміни соціокультурної корекції і реабілітації. Історія розвитку соціокультурної корекції.	2
2	Тема №2: Правові аспекти та соціальна політика у сфері соціокультурної реабілітації. Етичні питання у соціокультурній реабілітації.	2
3	Тема №3: Міжнародний досвід соціокультурної корекції і реабілітації. Адаптація міжнародного досвіду в умовах України.	2
РОЗДІЛ II. Основні методи соціокультурної корекції і реабілітації.		
4	Тема №4: Практичні кейси зі створення корекційних програм. Соціокультурна реабілітація у кризових умовах.	2
5	Тема №5: Ігрові технології в соціокультурній реабілітації. Тілесні практики та спорт як частина соціокультурної корекції.	2
6	Тема №6: Арт-терапія як засіб соціокультурної корекції. Емоційна реабілітація через культуру та творчість.	2
Загалом		12

Теми практичних занять

№ п/п	Тема та зміст практичного заняття	Кількість годин
РОЗДІЛ I. Вступ до соціокультурної корекції та реабілітації.		
1	Тема №1: Основні поняття та терміни соціокультурної корекції і реабілітації. Історія розвитку соціокультурної корекції.	2
2	Тема №2: Правові аспекти та соціальна політика у сфері	2

	соціокультурної реабілітації. Етичні питання у соціокультурній реабілітації.	
3	Тема №3: Міжнародний досвід соціокультурної корекції і реабілітації. Адаптація міжнародного досвіду в умовах України.	2
РОЗДІЛ II. Основні методи соціокультурної корекції і реабілітації.		
4	Тема №4: Практичні кейси зі створення корекційних програм. Соціокультурна реабілітація у кризових умовах.	2
5	Тема №5: Ігрові технології в соціокультурній реабілітації. Тілесні практики та спорт як частина соціокультурної корекції.	2
6	Тема №6: Арт-терапія як засіб соціокультурної корекції. Емоційна реабілітація через культуру та творчість.	2
Загалом		12

7. Рекомендовані джерела інформації

Базова:

1. Білан В.А. Арт-терапія як один із засобів естетотерапії в корекційно-педагогічній роботі дефектолога / В.А.Білан. - Черкаси, 2018. – 28 с.
2. Бовкуш К.П. Готовність педагога до інклюзивної освіти / К.П.Білан. Харків. - 2015. - 9 с.
3. Богданова І.М. Соціальна педагогіка / І.М.Богданова. Харків. - 2011. - 160 с.
4. Зверева І.Д. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / І.Д.Зверева. Київ: 2012. - 536 с.
5. Єжова Т.Є. Соціальна реабілітація дітей-дітей з особливими потребами / Т.Є.Єжова. Київ, 2011. - 284 с.
6. Засенко В., Колупаєва А. Діти з особливими потребами: пріоритетні напрями державної політики України в галузі освіти, соціального захисту й охорони здоров'я .Особлива дитина: навчання і виховання / В.Засенко, А.Колупаєва. - Київ, 2014. - 137 с.
7. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник // Байда Л.Ю., Красюкова Еннс О.В., Буров С.Ю., Азін В.О., Грибальський Я.В., Найда Ю.М. - Київ. 2012. - 216 с.
8. Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні. – Київ, 2007. - 336 с.
9. Миронова С. П. Гаврилов О. В., Матвєєва М. П. Основи корекційної педагогіки / С.П.Миронова, О.В.Гаврилов. - Кам'янець-Подільський, 2010. - 264 с.

10. Полтораки Л. Роль методів арт-терапії у професійній діяльності соціальних працівників / Л.Полтораки, 2013. - 265 с.

Допоміжна:

1. Садова І. І. Арт-терапія як сучасний метод у системі соціальної роботи педагога з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку / І.І.Садова. - 2012. - 205 с.

2. Сєднева В.О. Основи корекційної роботи з учнями, які мають особливості психофізичного розвитку / В.О.Сєднева. – Миколаїв, 2011. - 36 с.

3. Шкрєбета Н.В. «Казкова скринька»: методичний посібник для педагогів і студентів закладів вищої освіти // Н. В. Шкрєбета, О.П. Демченко. Вінниця, 2018. - 52 с.

4. Шкрєбета Н.В. Казкотерапія як засіб розвитку життєвої компетентності дітей з особливими потребами / Н.В.Шкрєбета, Хмельницький, 2018. - 227 с.

5. Щєрбакова К.В. Реабілітація дітей з функціональними обмеженнями засобами мистецтва / К.В.Щєрбакова, 2002. - 217 с.

Інформаційні ресурси:

1. Закон «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні». Режим доступу:

https://kodeksy.com.ua/pro_reabilitatsiyu_invalidiv_v_ukraini.htm

2. Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>

3. Конвенція про права дитини. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

4. Психосоціальна реабілітація: проблеми і шляхи вирішення. Режим доступу: <https://neuronews.com.ua/ua/archive/2016/2%2876%29/article-1641/psihosocialna-reabilitaciya-problemi-i-shlyahi-virishennya#gsc.tab=0>

5. Формування життєвої компетенції осіб з особливими освітніми потребамив системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти. Режим доступу:

<https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/da61f4eb-ae2f-4322-b2bb-12b8ea2a7d31/content>

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Комп'ютер, мультимедійна дошка, проектор та музична апаратура професійного рівня.

2. Використання комп'ютерних програм Point, AIMP, Windows Movie Maker, Google-таблиці та інші.